



gemeente  
**Het Hogeland**



## Raadsvoorstel

Onderwerp: Voorjaarsnota 2024  
Datum: 26 juni 2024  
Agendapunt: 4  
Behandeling: Ter bespreking in het raadsoverleg  
Portefeuille-  
houder(s): Wethouder E. Dijkhuis  
Steller: Meijer, Peter  
Zaaknummer: Z.HHL.085095

### 1. Samenvatting

Wij staan de komende jaren voor grote opgaven. De voorjaarsnota bevat daarom veel ambities, die ook voor een groot deel gedekt worden uit de incidentele financiële ruimte die er is. De nota wordt aan uw raad voorgelegd met een positief structureel saldo tot en met 2025. Vanaf 2026 slaat het beeld in negatieve zin om, door de onzekerheden in de inkomsten vanuit het rijk. Het negatieve meerjarige saldo laat een beeld zien dat vergelijkbaar is met die in de begroting 2024. Rekening houdend met de bestaande onzekerheden, hebben we met de kaderstelling uit deze nota voldoende ingrediënten om een begroting 2025 op te kunnen stellen. Zolang het rijk echter geen helderheid geeft over de financieringssystematiek vanaf 2026, zal deze begroting ook een tekort laten zien in de laatste jaren.

Deze voorjaarsnota bestaat uit de eerste bestuursrapportage over 2024 en de kaderstelling voor de begroting 2025. Met het vaststellen van de voorjaarsnota neemt u kennis van de voortgang binnen de verschillende programma's en krijgt u een beeld van het financieel perspectief. Tevens doen wij verschillende voorstellen die het uitgangspunt kunnen vormen voor de opstelling van de begroting 2025.

De behandeling in uw raad staat geagendeerd voor 10 juli 2024.

### 2. Gevraagd of voorgesteld besluit

Wij stellen u voor:

- De structurele en incidentele mutaties in de bestuursrapportage vast te stellen en de begroting 2024 conform te wijzigen;
- De kaders en uitgangspunten voor de opstelling van de begroting 2025 vast te stellen.
- Een reserve 'Visserij Ontwikkelplan' te vormen;
- Een reserve 'Doorontwikkeling Erfgoed' te vormen;
- Een reserve 'Aankoop gronden' te vormen.

### 3. Inleiding

Deze Voorjaarsnota laat net als die van het afgelopen jaar zien dat we de komende jaren staan voor grote opgaven. Samen met het rijk gaan we investeren. We spraken het afgelopen jaar over de parlementaire enquête gaswinning en dat dit kabinet haar ereschuld wil inlossen en investeren in deze regio. Er komt extra geld voor de sociaaleconomische

ontwikkeling van dit gebied. Dat biedt ons kansen, ook in samenhang met de ontwikkeling van de Regio Groningen-Assen. Het is een kans om dit gebied op te tillen naar het Nederlands gemiddelde qua brede welvaart.

Zo schreven wij vorig jaar:

*'Wij staan voor twee unieke, grote opgaven. Allereerst de veelomvattende opgave van de aardbevingsproblematiek. Herstel van de schade, met name ook in complexe situaties, de begeleiding van bewoners en bedrijfseigenaren, zeker ook in de agrarische sector, en de zorg voor het welzijn van de mensen die ermee geconfronteerd worden, hebben de hoogste prioriteit. De inspanningen voor versterking en vernieuwing van bijna twintig procent van onze woningvoorraad, scholen, zorggebouwen, MKB-bedrijven, boerderijen en erfgoed vragen veel van onze organisatie. Ook omdat ze gepaard gaan met investeringen in de openbare ruimte en de infrastructuur. We zetten ons bovendien volop in voor de investeringen van het Nationaal Programma Groningen in ons gebied in tal van grote en kleine projecten.*

*De andere grote opgave is de ontwikkeling van de Eemshaven. Deze komt in een versnelling, nu energie en de energietransitie centraal staan in dat gebied. We werken samen met de provincie om dat planologisch in goede banen te leiden. Ook deze opgave vraagt van onze organisatie een meer dan gemiddelde inspanning. We houden ons namelijk niet alleen bezig met de groei van de Eemshaven, maar ook met het gebied daaromheen. We willen dat de omgeving mee groeit met de Eemshaven. We willen dat mensen die komen werken in de Eemshaven ook iets gaan betekenen voor de lokale gemeenschappen in Roodeschool, Uithuizen en Uithuizermeeden. Juist in die hoek van onze gemeente kunnen we nu stappen maken in de vergroting van de brede welvaart.'*

Naast deze twee grote opgaven ontstaan als vanzelf andere opgaven, die we ook in het coalitieakkoord hebben benoemd: de Reitdiep-opgave van Bedum tot Lauwersoog, de Waddenkustopgave waar natuurbehoud, landbouw, toerisme en recreatie samenkomen, en de versnelling van het woningbouwprogramma in onze hele gemeente.

Voor de uitvoering van deze ambities is er veel incidenteel geld beschikbaar. Rondom de Ereschuld, de gebiedsinvesteringen rond PAWOZ, het Just Transition Fund, de Energie en Klimaatgelden, ons eigen trekkingsrecht NPG en een Regiodeal in het kader van onze centrumplannen. Deze Regiodeal Masterplan Regiocentra vindt u ook terug in deze nota. Op dit moment is ook ons weerstandsvermogen, na vier zuinige jaren, meer dan op peil. Bovendien heeft u bij de Jaarrekening 2023 een groot deel van het resultaat bestemd voor diverse voorstellen in deze Voorjaarsnota.

Er is dus veel incidenteel geld beschikbaar. Structureel laat onze begroting echter nog steeds tekorten zien vanaf 2026. Het opnieuw verdeelde gemeentefonds pakte ongunstig voor ons uit en een nieuwe financieringssysteem door het rijk zorgt voor een forse verlaging van het gemeentefonds vanaf 2026. Het 'ravijnjaar' 2026 komt snel dichterbij. Dus terwijl we nu de kansen willen benutten, ligt er aan de horizon een tekort. Deze structurele verstoring van ons perspectief vanaf 2026 lossen we nog niet op. Het zal ook zichtbaar blijven in de begroting 2024. We blijven daarover in gesprek met toezichthouder en ministerie en rekenen op gepaste maatregelen vanuit het Rijk.

Deze voorjaarsnota bestaat uit een bestuursrapportage en een kaderstelling voor de opstelling van de begroting 2025. Beide onderdelen zijn uiteraard nauw met elkaar verbonden. De structurele wijzigingen uit de bestuursrapportage zijn immers sterk bepalend voor het financieel perspectief in de komende jaren. Dit perspectief is de basis voor de

kaderstelling. Om de begroting 2025 op te kunnen stellen, worden er in de kaderstelling diverse voorstellen gedaan die een bijdrage leveren aan de opstelling van de begroting.

#### 4. Effecten voorjaarsnota

Het totaalbeeld na verwerking van de gepresenteerde mutaties en ontwikkelingen in de kaderstelling ziet er als volgt uit:

Ontwikkeling meerjarig perspectief					
Bedragen x € 1.000,-	2024	2025	2026	2027	2028
Huidig perspectief	1.806	2.896	-3.659	-781	-781
Bestuursrapportage (Structureel)	971	-3.277	-1.276	-1.726	-1.676
Bestuursrapportage (Incidenteel))	1.043	-272	62	-	-
Kaderstelling (structureel)		346	270	257	155
Kaderstelling (Incidenteel)		-786	-1.255	-920	-475
Dekking Incidenteel	-1.043	1.058	1.193	920	475
<b>Bijgesteld perspectief</b>	<b>2.777</b>	<b>-35</b>	<b>-4.665</b>	<b>-2.250</b>	<b>-2.302</b>

Met de voorstellen uit deze nota is het structureel financieel perspectief in vergelijking met de begroting 2024 voor het lopende jaar verbeterd. Het komende begrotingsjaar geeft door de negatieve effecten van de meicirculaire (algemene uitkering) voor het jaar 2025 een negatiever beeld. Voor de jaren daarna blijft het beeld vergelijkbaar met het beeld dat we bij de begroting 2024 hadden. Een korte samenvatting van de relatief grote mutaties en ontwikkelingen die aan deze verschuiving ten grondslag liggen vindt u in onderstaand overzicht. Wij lichten de meest opvallende posten in deze samenvatting toe. Voor een uitgebreid overzicht en een toelichting op de ontwikkelingen en de mutaties verwijzen wij u naar de programma's, de kaderstelling en de bijlagen van de nota.

Belangrijkste structurele mutaties voorjaarsnota 2024 (Bedragen x € 1.000,-)						
Bestuursrapportage (Bedragen x € 1.000,-)						
Omschrijving	Afweegbaar?	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene Uitkering	N	2.065	-1.521	891	517	1.053
CAO	N	-2.157	-2.157	-2.157	-2.157	-2.157
Dekking stelpost Loon/Prijs	N	2.157	2.157	2.157	2.157	2.157
Formatie	J	-260	-118	-118	-118	-74
Griffie	J	-46	-183	-183	-183	-183
Openbaar Groen (Str.)	J	-852	-852	-852	-852	-852
Subsidie Dorpshuizen	N	-60	-60	-60	-60	-60
VTH (milieu en waterbodemonderzoek)	N	-65	-100	-75	-75	-75
Treasury	N	803	803	803	803	803
Aangepaste mutatie voorziening riolen	N	-500	-500	-500	-500	-500
Kapitaallasten investeringsvoorstellen	N		-340	-662	-662	-1.165
Overige posten		-114	-406	-520	-596	-623
<b>Totaal bestuursrapportage</b>		<b>971</b>	<b>-3.277</b>	<b>-1.276</b>	<b>-1.726</b>	<b>-1.676</b>
Kaderstelling begroting 2024 (Bedragen x € 1.000)						
Sportstimulering Huis voor de Sport	J		-41	-125	-125	-125
Jeugd: Woon , leer en werktrajecten	N		-100	-100	-100	-100
Maatschappelijke Opvang/Vrouwen opvang	N		-297	-297	-297	-407
VTH software	N		-65	-65	-65	-65
Personeel	J		-381	-381	-381	-381
<b>Verwerkte voorstellen ter dekking tekort:</b>						
Onderuitputting kapitaallasten	J		1.500	1.500	1.500	1.500
Stelpost fluctuatie Lok. Heffingen geschrapt	J		250	250	250	250
Overige posten		-	-520	-512	-525	-517
<b>Totaal kaderstelling</b>		<b>-</b>	<b>346</b>	<b>270</b>	<b>257</b>	<b>155</b>
<b>Totaal effect Voorjaarsnota</b>		<b>971</b>	<b>-2.931</b>	<b>-1.006</b>	<b>-1.469</b>	<b>-1.521</b>
Huidig meerjarenperspectief		1.806	2.896	-3.659	-781	-781
<b>Bijgesteld structureel perspectief</b>		<b>2.777</b>	<b>-35</b>	<b>-4.665</b>	<b>-2.250</b>	<b>-2.302</b>

## 5. Incidentele posten

Naast de benoemde structurele mutaties, zijn er ook voorstellen met een incidenteel effect met een behoorlijke omvang. Deze hebben we deels direct gedekt uit de reserves die reeds voor genoemde doelen zijn bestemd. Dat geldt ook voor de voorstellen die we te laste willen brengen van het positieve rekeningresultaat, zoals wij u ook in de jaarstukken 2023 hebben gemeld. Het resterende incidentele saldo wordt zoals gebruikelijk gedekt uit de Algemene Reserve.

Belangrijkste incidentele mutaties voorjaarsnota 2024 (Bedragen x € 1.000,-)						
Bestuursrapportage (Bedragen x € 1.000,-)						
Omschrijving	Afweegbaar?	2024	2025	2026	2027	2028
Subsidieregeling Centrumplannen Uithuizen en Bedum	J	-1.000				
Dekking Subsidieregeling Centrumplannen uit rek. res. 2023	J	1.000				
Cofinanciering Masterplan Regiokernen	J	-4.000				
Dekking Masterplan uit rek. res. 2023	J	4.000				
BR aankoop gronden	J	-1.500				
Dekking BR aankoop gronden uit rek. res. 2023	J	1.500				
Openbaar Groen (Inc.)	J	-1.740				
Dekking inc. kosten groenbeheer uit rek. res. 2023	J	1.740				
Cofinanciering Visserij Ontw. Plan	J	-450				
Dekking inc. kosten Visserij Ontw. Plan uit rek res. 2023	J	450				
Doorontwikkeling Erfgoedvisie	J	-850				
Dekking doorontwikkeling Erfgoedvisie uit rek res. 2023	J	850				
Wegen, revitaliseringsfonds	J	-250	-250			
Facilitair: Onderhoud gemeentehuizen	J	-693				
Speeltoestellen	J	-300				
Kunst en Cultuur	J	-115	-25	-5		
Lagere dividend Enexis	N	-230				
Treasury, Hogere rentebaten	N	1.400				
Onderuitputting kapitaallasten	N	2.000				
Overige posten		-769	3	67	-	-
<b>Totaal bestuursrapportage</b>		<b>1043</b>	<b>-272</b>	<b>62</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Kaderstelling begroting 2024 (Bedragen x € 1.000)						
Programma Eemshaven	J		-1.400	-1.400	-1.400	-1.400
Dekking Programma Eemshaven BR opgaven	J		1.400	1.400	1.400	1.400
DIHP, onderwijshuisvesting	J		-171	-770	-875	-475
Roadmap informatiebeveiliging	J		-175	-175		
Ontwikkelbanen	J		-115	-115		
Personeel	J		-195	-195	-45	
Overige posten		-	-130	-	-	-
<b>Totaal kaderstelling</b>		<b>0</b>	<b>-786</b>	<b>-1255</b>	<b>-920</b>	<b>-475</b>

Doordat bovenstaande posten direct of indirect uit de reserves worden gedekt, hebben bovenstaande voorstellen geen invloed op ons meerjarenbeeld. Wel hebben de voorstellen een grote invloed op de stand van de diverse reserves. Vooral nog zijn deze van voldoende omvang om de voorstellen te dekken. Een overzicht van de stand en het verloop van de reserves 'Opgaven', Sociaal Domein en Fictie Personeel, alsmede de Algemene Reserve, vindt u in het hoofdstuk 'Reserves' van de nota.

## 6. Reële opgave en risico's

Wanneer we kijken naar het bovenstaand geschetste financiële perspectief, dan lijkt de financiële opgave van beperkte omvang te zijn. Wij hebben echter wel de behoefte om te schetsen dat er nog de nodige onzekerheden in deze voorjaarsnota zitten. Deze onzekerheden maken dat de feitelijke opgave mogelijk groter is dan de formele prognose die we hier presenteren.

Onderwerpen die niet in het financiële perspectief zitten, maar waar wel invulling aan gegeven moet worden betreffen onder andere:

- **Taakstelling Jeugdzorg:** De taakstelling van € 2,2 miljoen heeft een grote positieve invloed op het financiële beeld. Wanneer (een deel van) de taakstelling niet haalbaar blijkt te zijn, dan zal dit het meerjarig begrotingssaldo sterk negatief beïnvloeden;

- *MJOP gemeentelijke gebouwen*: In de nota wordt geschetst dat we werken aan een actualisatie van het meerjarig gebouwen onderhoudsplan (MJOP). De financiële consequenties zijn nog niet in de voorliggende cijfers verwerkt, omdat er nog geen besluitvorming over dit plan heeft plaats gevonden. Wel is duidelijk dat dit plan een structureel nadelig effect op ons meerjarig begrotingssaldo zal hebben;
- *Incidenteel gedekte structurele personeelslasten*: Met de vele opgaven waar wij aan werken, zien wij dat we hiervoor veel menskracht nodig hebben. De dekking van de te maken kosten en inzet voor deze opgaven bestaat uit incidentele financiering vanuit het rijk of uit onze daarvoor bestemde reserves. Omdat incidentele inhuur op deze opgaven een dure oplossing is, vullen wij een groot deel van de benodigde menskracht wel in door personeel aan te trekken. Om dit incidenteel te kunnen dekken hebben we stelposten opgenomen om na afronding van de opgave ook weer af te schalen in de personele omvang. Dit beïnvloedt uiteraard het structurele financiële beeld.
- *Diverse PM posten*: In deze nota ziet u ook verschillende ontwikkelingen die worden beschreven, maar waarvoor we op dit moment nog geen goede financiële vertaling kunnen maken. Daarvoor moeten de plannen nog verder worden uitgewerkt. Een aantal voorbeelden uit deze nota:
  - Effecten omgevingswet;
  - Circulaire economie;
  - Participatiewet;
  - Netcongestie;
  - Warmte-transitieplan;
  - Opgavegericht werken.

Wanneer we de bovenstaande elementen zouden betrekken bij ons perspectief, dan komt de daadwerkelijke opgave er anders uit te zien. We kunnen constateren dat we, hoewel we er financieel redelijk voor staan, een forse opgave voor de boeg hebben.

Met het huidige weerstandsvermogen hebben we een meer dan voldoende buffer om incidenteel risico's te kunnen opvangen. Voor een structurele oplossing creëren we zodoende tijd om op een gewijzigde situatie te kunnen inspelen. Dat vraagt echter wel om flexibiliteit en creativiteit van de organisatie, waarbij een strategische visie op onze organisatie en ons personeelsbeleid noodzakelijk zijn.

Een uitgebreide risicoanalyse vindt u ook in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicomanagement' in de jaarstukken 2023, die gelijk met deze voorjaarsnota aan uw raad wordt aangeboden.

## 7. Algemene reserve

De algemene reserve is onze belangrijkste risicobuffer. We kunnen er onverwachte risico's mee opvangen zonder dat beleidsdoelen moeten worden aangepast. Voorwaarde is dat de hoogte van de algemene reserve toereikend is en toereikend blijft om de risico's met financiële gevolgen te dragen. De effecten van met name de tijdelijke extra middelen in het gemeentefonds hebben geleid tot positieve rekeningresultaten en hebben daarmee de algemene reserve aangevuld. Het positieve saldo van 2024 voegen we vooralsnog toe aan de algemene reserve. Er is zodoende voldoende buffer om de extra risico's die ook in deze nota zitten, op te kunnen vangen.

## 7. Conclusie

Wanneer we op basis van het bovenstaande de balans opmaken en kijken naar de opgaven die voor ons liggen, dan kunnen we concluderen dat er een nota voorligt met veel ambitie, die we deels met incidentele middelen dekken. We blijven daarom waakzaam voor de toekomst. Ons toekomstbeeld is immers onzeker, doordat de rijksvergoeding vanaf 2026 onder druk staat. Het financiële 'ravijn' vanaf 2026 komt snel dichterbij en zekerheid over de invoering van een nieuw financieringsstelsel en de gevolgen van de doorgevoerde herijking van het gemeentefonds is er nog niet. Daarom blijven wij druk zetten op het ministerie, om duidelijk te maken dat de opgaven en de 'brede welvaart' vragen om voldoende structurele middelen.

**Bijlage:**

Voorjaarsnota 2024

Uithuizen, 11 juni 2024

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding